

Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας/Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών/Τομέας Βυζαντινών Ερευνών/Ε.Ι.Ε.

Διεπιστημονικό Μεταπτυχιακό Σεμινάριο
«Νίκος Οικονομίδης»
Ακαδημαϊκό Έτος 2015-2016

*Βυζαντινή Θεσσαλονίκη: σταθμοί στην ιστορία, κοινωνία και
καθημερινότητα, πνευματική ζωή, τέχνη και ακτινοβολία*

Διημερίδα

Πέμπτη 26 Μαΐου, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (αίθουσα σεμιναρίων, ισόγειο)
Λεωφ. Βασιλέως Κωνσταντίνου 48

και

Παρασκευή 27 Μαΐου, Πολιτιστικό Κέντρο «Κωστής Παλαμάς»
(Αίθουσα Πολλαπλών Εκδηλώσεων)

Ακαδημίας 48

Πέμπτη 26 Μαΐου
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Αίθουσα Σεμιναρίων ισογείου)

Προεδρείο: *Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη – Τριανταφυλλίτσα Μανιάτη-Κοκκίνη*

17.00-17.15 Χαιρετισμοί:

Πάνος Βαλαβάνης, Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γεωργία Κουρτέση-Φιλιππάκη, Διευθύντρια ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Ταξιάρχης Κόλιας, Διευθυντής Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών Ε.Ι.Ε.

17.15-17.45 Γιώργος Λεβενιώτης, *Οι μεσαιωνικές σλαβικές εγκαταστάσεις στα ανατολικά της Θεσσαλονίκης. Προβλήματα και ερμηνείες.*

17.45-18.15 Ηλίας Αναγνωστάκης, *Η γραϊα και ο τριγέρων οίνος στην πολιορκούμενη Θεσσαλονίκη (1185) κατά τον Ευστάθιο Θεσσαλονίκης*

18.15-18.45 Ελεωνόρα Κουντούρα-Γαλάκη, *Η Θεσσαλονίκη στη μακρά διάρκεια: οι ιστορικές συγκυρίες στις πηγές (με έμφαση στα αγιολογικά κείμενα του Ύστερου Βυζαντίου)*

18.45-19.10 Συζήτηση

19.10-19.40 Διάλειμμα

Προεδρείο: *Μαρία Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου – Ευάγγελος Χρυσός*

19.40-20.10 Γιώργος Βελένης, *Το εικονογραφικό πρόγραμμα των ψηφιδωτών της Ροτόντας στη Θεσσαλονίκη. Ζητήματα σύνθεσης και ερμηνείας.*

20.10-20.40 Κωνσταντίνος Ράπτης, *Ο εμπορικός χάρτης της Βυζαντινής Θεσσαλονίκης: ιχνηλατώντας τις αγορές της πόλης από τον 9ο αιώνα έως την οθωμανική κατάκτηση*

20.40-21.00 Συζήτηση

Παρασκευή 27 Μαΐου

Πολιτιστικό Κέντρο «Κωστής Παλαμάς» (Αίθουσα Πολλαπλών Εκδηλώσεων)

Προεδρείο: *Στυλιανός Λαμπάκης – Πλάτων Πετρίδης*

9.10-9.30 Γρηγορία Μπραουδάκη, Κυρού Δημητρίου του Τρικλινίου: Ειδέναι χρή ως οί τής σελήνης σχηματισμοί δυοκαίδεκά είσι ...

9.30-9.50 Δημήτρης Παπαδημητρίου, Δημόσια κτήρια και η ένταξή τους στον πολεοδομικό ιστό της πρωτοβυζαντινής Θεσσαλονίκης

9.50-10.10 Άννα Μαρία Βασιλαράκη, Παλαιοχριστιανική γλυπτική στη Θεσσαλονίκη

10.10-10.30 Έλλη Μπία, Κεραμικά ευρήματα στη Θεσσαλονίκη. Διαχρονική εξέλιξη

10.30-10.50 Συζήτηση

10.50-11.15 Διάλειμμα

Προεδρείο: Μαρία Λεοντοίνη - Σοφία Μεργιαλή-Σαχά

11.15-11.35 Χρήστος Ζαφειρόπουλος, *Η πόλη και η ύπαιθρος της Θεσσαλονίκης επί βασιλείας Θεοδοσίου Α' (379-395): οι επιδρομές των Γότθων, η παρουσία τους στην περιοχή και οι συνέπειές τους*

11.35-11.55 Γιώργος Φούτζουλας, *Η άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Αραβες το 904. Οι συνέπειες για την πόλη και τους κατοίκους της.*

11.55-12.15 Μάριος Πολάκης, *Η νορμανδική επίθεση του 1185 και η άλωση της Θεσσαλονίκης. Στόχοι της επίθεσης και συνέπειες της άλωσης.*

12.15-12.35 Στέλιος Οικονόμου, *Η προπαγανδιστική χρήση της λατρείας του Αγίου Δημητρίου από το Β' Βουλγαρικό Κράτος*

12.35-12.55 Συζήτηση

12.55-13.15 Διάλειμμα

Προεδρείο: Νικόλαος Γκιολές - Βικτωρία Κέπετζη

13.15-13.35 Κώστας Κάσσης, *Οι τοιχογραφίες του Αγίου Ευθυμίου (1303) και ο ζωγράφος τους*

13.35-13.55 Maria Alessia Rossi, *Θρησκευτική πολιτική και η ανάπτυξη της εικονογραφίας των Θαυμάτων του Χριστού στη Θεσσαλονίκη του 14ου αιώνα*

13.55-14.10 Συζήτηση

14.10-16.00 Διάλειμμα

Προεδρείο: Ταξιάρχης Κόλιας – Ελευθερία Παπαγιάννη

16.00-16.30 Βασίλης Κατσαρός, *Πηγές για τη λειτουργία της μητρόπολης στην κοινωνία της Θεσσαλονίκης στο μεταίχμιο 13ου-14ου αι.*

16.30-17.00 Ελισάβετ Χατζηαντωνίου, *Η φορολογική διοίκηση της Θεσσαλονίκης κατά την πρώιμη παλαιολόγεια περίοδο*

17.00-17.30 Φλώρα Καραγιάννη, *Η Αγία Σοφία Θεσσαλονίκης ως επισκοπικός ναός*

17.30-17.50 Συζήτηση

17.50-18.20 Διάλειμμα

Προεδρείο: Σοφία Καλοπίση-Βέρτη – Μαρία Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου

18.20-18.50 Βενιαμίν Φούρλας, *Το ψηφιδωτό των τεσσάρων κληρικών στο ναό του Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης: Δείγμα μονοθελητικής θέσης της Εκκλησίας Θεσσαλονίκης κατά τον 7ο αιώνα;*

18.50-19.20 Μιχάλης Κάππας, *Η ναοδομία στη Θεσσαλονίκη κατά τη μέση και ύστερη βυζαντινή περίοδο και η Σχολή της Κωνσταντινούπολης*

19.20-19.50 Βίκυ Φωσκόλου, *Ο φρούραρχος και ο άγιος Δημήτριος: Νέα στοιχεία για τη χορηγία στην Θεσσαλονίκη κατά την ύστερη βυζαντινή εποχή*

19.50-20.15 Συζήτηση

20.15 Λήξη της Δημερίδας

Ομιλητές

Ηλίας Αναγνωστάκης, διευθυντής ερευνών ΙΙΕ/ΕΙΕ, eanagno@eie.gr

Αννα Μαρία Βασιλαράκη, μεταπτυχιακή φοιτήτρια, ΕΚΠΑ, anmaryaperi5@hotmail.com

Γιώργος Βελένης, ομότιμος καθηγητής ΑΠΘ, velenis@hist.auth.gr

Χρήστος Ζαφειρόπουλος, μεταπτυχιακός φοιτητής, ΕΚΠΑ, chzafeiropoulos@gmail.com

Μιχάλης Κάππας, δρ αρχαιολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας, mgkappa@yahoo.gr

Φλώρα Καραγιάννη, δρ αρχαιολόγος, Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, flkaragianni@gmail.com

Κώστας Κάσσης, μεταπτυχιακός φοιτητής, ΕΚΠΑ, const.kassis@yahoo.gr

Βασίλης Κατσαρός, ομότιμος καθηγητής ΑΠΘ, vkatsaro@lit.auth.gr

Ελεωνόρα Κουντούρα-Γαλάκη, διευθύντρια ερευνών ΙΙΕ/ΕΙΕ, ekount@eie.gr

Γιώργος Λεβενιώτης, επίκουρος καθηγητής, ΑΠΘ, leveniot@hist.auth.gr

Έλλη Μπία, μεταπτυχιακή φοιτήτρια, ΕΚΠΑ, ellieb@hotmail.gr

Γρηγορία Μπραουδάκη, g.braoudaki@statistics.gr

Στέλιος Οικονόμου, μεταπτυχιακός φοιτητής, ΕΚΠΑ, st_oikon@yahoo.gr

Δημήτρης Παπαδημητρίου, αρχαιολόγος, ΥΠΠΟΑ, μεταπτυχιακός φοιτητής, ΕΚΠΑ, p_dimarc@yahoo.gr

Μάριος Πολάκης, μεταπτυχιακός φοιτητής, ΕΚΠΑ, panmpol@yahoo.gr

Κωνσταντίνος Ράπτης, αρχαιολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης, raptis.constantinos@gmail.com

aria Alessia Rossi, μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Courtauld Institute of Art, Λονδίνο, m.alessiarossi@icloud.com

Γιώργος Φούντζουλας, μεταπτυχιακός φοιτητής, ΕΚΠΑ, fountzoulasgf@gmail.com

Βενιαμίν Φούρλας, δρ, Leibniz-WissenschaftsCampus Mainz: Byzanz zwischen Orient und Okzident, fourlas@rgzm.de

Βίκυ Φωσκόλου, επίκουρη καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης, foskolou@uoc.gr

Ελισάβετ Χατζηαντωνίου, λέκτωρ ΑΠΘ, ehatzian@hist.auth.gr